

Handleiding Bloeiende Bermen

U hebt een bloeiende berm ingezaaid of zaden gekregen om met kleine stukjes bloemen een glimlach te geven aan de streek en uzelf. Samen met 32 andere bewoners of bewonersgroepen uit de streek. In deze handleiding leest u meer over het onderhoud van de berm.

Inzaaien

We zijn natuurlijk begonnen met het inzaaien van de bermen. Hoe hebben we dat gedaan?

1. Grond kaal maken: de strook is omgewoeld: voor zaden en kruiden om ruimte te krijgen maken we open grond zodat de cultuurgrassen onderdrukt worden. Dan kunnen de zaden kiemen. Dat is gedaan met een frees (of een hark voor kleinere stukjes). Daarna is geroterd, om eventueel grote kluiten klein te maken.
2. Inzaaien: de strook is ingezaaid met inheemse zaden. Dit betekent dat het allemaal planten zijn die van nature hier voorkomen 1-jarige akkerkruiden en meerjarige kruiden, die zijn geleverd door Biodivers. De 1-jarigen geven het eerste jaar veel kleur. Omdat het akkerkruiden zijn verdwijnen ze in het tweede jaar (omdat de bodem dan sluit). Dan komen de meerjarige kruiden inclusief bijzondere hooiland grassen, die samen veel betekenen voor insecten: bijen, vlinders, loopkevers, zweefvliegen en hommels die in onze streek voorkomen. Het zijn kruiden en grassen die in een plantengemeenschap bij elkaar horen (voor de diepte informatie: glanshaverhooiland) en in het rivierengebied het meest voorkomt in natuurlijke graslanden.

Omdat de zaden zijn gewonnen in natuurgebieden zijn ze perfect afgestemd op het ritme van het land en de insecten hier. De meerjarigen hebben vaak een winterkou nodig in de bodem en soms zelfs dat de bodem voldoende schimmels heeft. Sommige soorten zie je dan pas na 1-2 jaar verschijnen. Net de natuur, die doet het op zijn eigen manier.

3. Aanrollen: de bodem aanrollen of aandrukken is nodig zodat de zaden direct goed in de bodem zitten en kunnen kiemen. De beste tijd voor inzaaien is het najaar als het nog warm is en de bodem al weer wat vochtig.

www.biodivers.nl geeft heel veel informatie over inheemse en autochtone natuurzaden. Het bedrijf zit in Hoenkoop vlakbij Oudewater en oogst veel zaden in onze streek (natuur langs de Lek, natuurgebieden bij Blokland en Willeskop, langs de Hollandse IJssel enz.).

Wat zit er in het mengsel?

Eénjarigen

Akkerviooltje, Bolderik, Dauwnetel, Echte kamille, Gele ganzenbloem, Gewone duivenkervel, Gewone hennepnetel, Grote ereprijs, Herderstasje, Korenbloem, Reukeloze kamille, Ringelwikke, Rood guichelheil, Slofhak, Smalle wikke, Stijve windhalm, Vierzadige wikke, Wilde klaproos, Witte krodde.

Meerjarigen

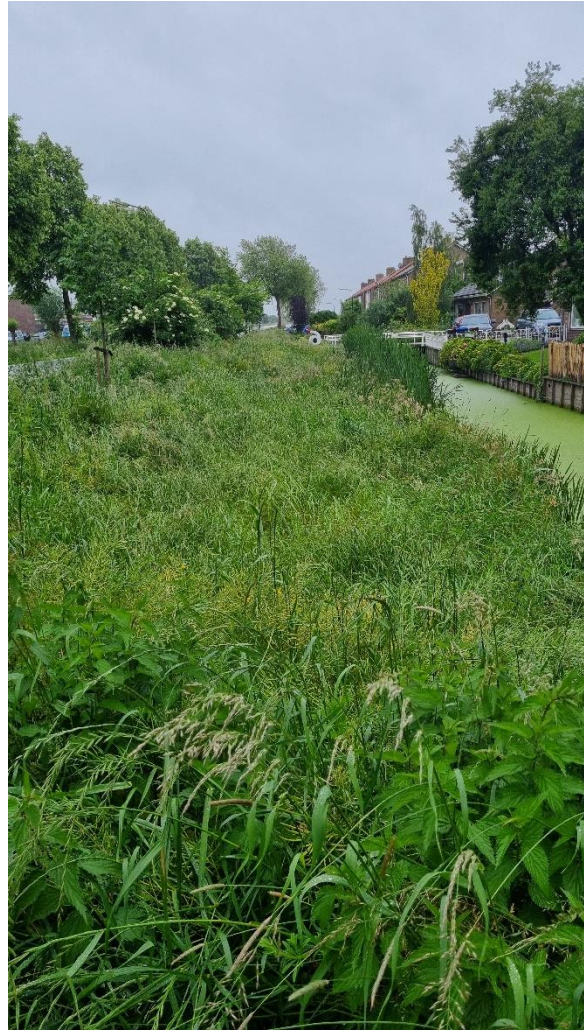
Beemdkroon Bitterkruid, Cichorei, Gele morgenster, Geoorde zuring, Gewone rolklaver, Gewoon duizendblad, Gewoon reukgras, Gewoon struisgras, Glad walstro, Glanshaver, Goudhaver, Groot streepzaad, Grote bevernel, Grote ratelaar, Hopklaver, Karwijvarkenskervel, Kleine klaver, Kleine leeuwentand, Knolboterbloem, Knoopkruid, Kraailook, Margriet, Muskuskaasjeskruid, Oosterse morgenster, Pastinaak, Rode klaver, Rood zwenkgras, Ruige weegbree, Scherpe boterbloem, Smalle weegbree, Veldlathyrus, Vogelwikke, Wilde peen, Zachte dravik

Beheer

Jaar 1: Laten ontwikkelen

Het eerste jaar is een kwestie van veel kijken: wat komt er op, hoe ontwikkelt het zich en zijn er storingssoorten als brandnetel, akkerdistel of koolzaad en mosterd. Die moeten er worden uitgeknipt en afgevoerd in de klike voor ze bloeien. Ze overheersen erg en voorkomen bloei van de gewenste soorten. Ook als de grond te voedselrijk blijkt kan de opkomst van soorten tegenvallen. Storingssoorten komen met name voor op een rijke bodem. Wanneer er erg veel storingssoorten op komen zou u in mei al een keer kunnen maaien (en afvoeren), om deze te verminderen.

Voorbeeld van een berm met storingssoorten. In dit geval zal het nodig zijn om minimaal twee keer per jaar te maaien en af te voeren om de bodem te versralen en geschikter te maken voor kruiden.

Als het goed is gaat u in mei en juni veel zien bloeien: vooral éénjarigen zoals Bolderik, Korenbloem en Klaproos, maar misschien ook al Margrietten, Wilde Peen of Ratelaar. Vanaf augustus tot oktober is het nodig om alles af te maaien en op te ruimen. Dan gaan de meerjarigen het overnemen. Sommige soorten kiemen pas na de tweede maaibeurt, dus die verschijnen dan in jaar 2.

Vroeg in het jaar zijn er niet altijd direct veel bloemen te zien. Als je goed kijkt zie je al wel veel verschillende kruiden in deze berm staan. De bloemen komen snel!

Een andere berm iets later in het jaar. We zien hier de eenjarigen goed opkomen. Er staat onder andere kamille en korenbloem, maar ook knoopkruid, wikke, rode klaver, margriet en walstro.

Jaar 2 en 3: Beheren 2x per jaar

In het tweede jaar gaat de bodem dichter worden. Vanaf mei zien we een mix van kruiden (zoals groot streepzaad, ratelaar en knoopkruid) en grassen waarvan sommige hele mooie (kamgras, goudhaver en reukgras) opgroeien en gaan bloeien. De meeste bloei zal in juni zijn. Dan houden we de Ratelaar goed in de gaten. De Ratelaar parasiteert op grassen, waardoor ze die onderdrukken en kruiden meer kans krijgen. Als de ratelaar is uitgebloeid en het zaad valt, dan doen we de eerste keer maaien en afvoeren. Meestal is dit eind juni of in de eerste weken van juli. Afhankelijk van weer en vocht.... (in 2024 was het pas half juli)

Dan komt er nog een maaibeurt in de eerste helft van oktober op plekken waar het hard groeit. Dat is nodig om het kruidenrijk te houden, zodat de bodem niet te voedselrijk wordt. Soms zal de gemeente deze maaibeurt voor zijn rekening nemen. Als ze ook nog afvoeren, hoeven we het zelf niet te doen. En anders: Rijf, hooivork, kruiwagen.... een prima werk.

Grasgroei in het voorjaar

Zie je dat er in het voorjaar al erg veel gras opkomen en maar weinig kruiden? Maai de berm dan in april al een keer. Zo rem je de grasgroei en krijgen de kruiden meer kans.

De rol van de Ratelaar

Ratelaar is een parasiet die wortelt in graswortels. Hij zuigt de sappen direct uit het gras, dat daardoor zwakker wordt en dat maakt de bodem opener en toegankelijker voor kruiden. Ratelaar houdt ervan als de bodem iets vochtig en niet te voedselrijk is, dan kan ie het nog beter maken. De Ratelaar komt jaarlijks uit een zaadje omhoog. Dus moet de plant kunnen bloeien en zaaien.

Over de grassen

Grassen, wat doen die erin. Die bloeien toch niet? Nou, bekijk ze eens goed. Ze bloeien prachtig maar dat is alleen van dichtbij te zien. En veel insecten leven ervan, leggen er eitjes op en de rupsen eten juist de grassen of overwinteren er. Onmisbaar voor een vlinder als de argusvlinder, die grassen nodig heeft. En waarschijnlijk leven ze samen met de kruiden (dat doen ze al honderden jaren) dus er zijn ongetwijfeld bodem- of plantrelaties,.... waarvan we nog maar weinig weten.

Stukken laten staan

Het lastige van ontwikkelingsbeheer is het omgaan met de insecten. Om zo snel mogelijk te verschralen wil je vaak maaien en afvoeren, maar als je dit doet zul je ook alle insecten en hun leefgebied wegmaaien. Echter, als je niet maait zal je kruidenstrook 'vergrassen' en blijft er ook weinig over voor insecten om in te leven. Wanneer je in de fase van ontwikkelingsbeheer zit kun je delen van je kruidenstrook laten staan en dus niet maaien. Op kleigrond kun je ongeveer 10% van de planten laten staan en op zandgrond ongeveer 20%. Ook kun je steeds een ander gedeelte maaien, dit heet gefaseerd maaien. Op deze manier ben je wel bezig met verschralen, maar hou je ook wat leefgebied voor insecten over. Wanneer je ziet dat er minder grassen op komen en je strook echt vooral uit (gewenste) kruiden bestaat, kun je minder gaan maaien en meer laten staan.

Doorzaaien

Soms kan het nodig zijn om nieuwe kruiden bij te zaaien. Dat noem je doorzaaien. Je zaait kale plekken opnieuw in. Ook als er eenjarige soorten zijn die je graag in je berm wil hebben zul je die regelmatig bij moeten zaaien. Doorzaaien heeft geen zin in een dichte grasmat, hier hebben de kruiden geen ruimte om te kiemen.

Een berm die geschikt is om door te zaaien. Er zijn veel open plekken te zien.

Hoe ga je om met onkruid

Het kan gebeuren dat er in je kruidenstrook ook kruiden gaan groeien die je liever niet wilt hebben. Veel ongewenste kruiden, zoals melganzervoet of kruiskruid, groeien graag op open plekken. Deze soorten wil je liever niet in je kruidenstrook hebben staan. Er zijn een aantal dingen die je kunt doen om te gaan met onkruid.

Onkruid uit trekken: Doe dit niet als de kruiden die je wilt houden nog klein zijn, of wanneer je net ingezaaid hebt. Je trekt namelijk de jonge plantjes er mee uit, of de zaden komen los van de grond te liggen en zullen niet goed meer aanslaan. Wanneer je gewenste kruiden volgroeid zijn kun je deze methode wel voorzichtig toepassen.

Onkruid knippen: Wanneer je onkruid niet eruit kunt trekken, kun je het afknippen. Dit zorgt ervoor dat de plant veel energie verbruikt om opnieuw te groeien en uiteindelijk zal hij afsterven.

Maaien: Overheersen de onkruiden echt de gewenste kruiden? Ga dan terug naar ontwikkelingsbeheer en maai je kruidenstrook wat vaker.